

OKUL-AİLE İLETİŞİMİNİN BAŞARIYA, ÖZGÜVENE, MOTİVASYONA VE TUTUMA KATKISI*

Osman Orhan DEMİR¹ - Oktay BEKTAŞ²- Sibel SARAÇOĞLU³

ÖZET

Bu çalışmanın amacı yatılı bölge ortaokulu öğrenci ve öğretmenlerinin okul-aile iletişiminin öğrencilerin fen alanındaki başarı, motivasyon, tutum ve özgüvenine katkısı hakkındaki bakış açılarını incelemektir. Çalışma nitel araştırma yönteminin fenomenoloji desenine göre gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu, 2018-2019 yılının bahar döneminde Niğde ili Ulukışla ilçesinde yatılı bölge ortaokulunun farklı sınıflarında öğrenim gören, farklı aile yapısına, cinsiyete ve başarı düzeyine sahip olan altı öğrenci ve yine farklı disiplinlere, yaş seviyesine ve aile iletişimine sahip üç öğretmen oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme kullanılmıştır. Görüşmelerden elde edilen veriler içerik analizi ile analiz edilmiştir. Araştırmada öğrencilerin ve öğretmenlerin çoğunluğunun okul aile iletişiminin fen alanındaki başarı, motivasyon, tutum ve özgüvene olumlu yönde katkısının olduğu görüşüne sahip oldukları anlaşılmıştır. Bu sonuçlar neticesinde öğretmenlere aile iletişimini artıracak uygulamalar yapmaları, okul yöneticilerine aile-öğretmen-öğrenci arasındaki köprüyü desteklemeleri ve aileleri bilinçlendirme çalışmaları yapmaları, ailelere okul ile iletişimlerini güçlendirmeleri, program hazırlayıcılara okul aile iletişimini sağlayacak uygulamalara yer vermeleri konusunda önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Yatılı bölge ortaokulu, okul-aile iletişimi, fen eğitimi, başarı, motivasyon, tutum, özgüven.

CONTRIBUTION OF SCHOOL-FAMILY COMMUNICATION TO ACHIEVEMENT, SELF- CONFIDENCE, MOTIVATION AND ATTITUDE

ABSTRACT

The aim of this study is to examine the perspectives of boarding district secondary school students and teachers on the contribution of school-family communication to students' achievement, motivation, attitude and self-confidence in science. The study was carried out according to the phenomenology of the qualitative research method. The study group of the study consists of six students with different family structure, gender and level of achievement, and three teachers with different disciplines, age levels and family communication, studying in different classes of the boarding district secondary school in Ulukışla district of Niğde province in the spring term of 2018-2019. Semi-structured interview was employed as data collection tool. The data obtained from the interviews were analyzed with content analysis. In the study, it was understood that the majority of students and teachers had the opinion that school-family communication contributed positively to achievement, motivation, attitude and self-confidence in the field of science. As a result of these results, teachers were suggested to implement practices that will increase family communication. Also, school administrators should support the bridge between family, teacher, and student and raise awareness of families, and strengthen their communication with the school. Finally, program developers should include practices that will provide school-family communication.

¹ MEB Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı osmanorhandemir@hotmail.com

² Doç. Dr., Erciyes Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Fen Bilgisi Öğretmenliği Programı, obektas@erciyes.edu.tr

³ Prof. Dr., Erciyes Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Fen Bilgisi Öğretmenliği Programı, saracs@erciyes.edu.tr

Keywords: Boarding school, school family communication, science education, motivation, achievement, attitude, self-confidence.

1. GİRİŞ

Değişmeyi ve gelişmeyi hedefleyen tüm ülkeler, meraklı, girişimci, iletişim yönü güçlü ve sorumluluklarının farkında olan bireylere ihtiyaç duymaktadır. Bu özelliklere sahip bireylerin yetiştirilmesi sürecinde bilgi, duygu ve becerilerin bireye doğrudan aktarılması yeterli değildir. Bu kazanıma ancak bilginin birey tarafından yeniden yapılandırıldığı ve keşfedildiği yaklaşımlarla ulaşılabilir (Amineh & Asl, 2015; Perkins, 1999). Bu kapsamda öğrenme sürecinde, bireyin etkin olduğu, araştırma, keşfetme, tartışma, yorumlama, sorgulama ve fikirleri paylaşma gibi uygulamalarla öğrenmenin gerçekleştiği yaklaşımların kullanılması önem kazanmaktadır (Fosnot, 2013; Tan, Chua, & Goh, 2015). Özellikle fen bilimleri gibi alanlarda bu özelliklere sahip olması nedeniyle baskın olarak kullanılan yaklaşım yapılandırıcılıktır (Kalina & Powell, 2009; Sjøberg, 2010).

Yapılandırıcı yaklaşımda öğrenme sürecinde öğretmen, öğrenci ve velinin rolleri önem arz etmektedir. Bu yaklaşımda öğretmenin rolü öğrenci ile öğretim programı arasında köprü oluşturmaktır. Öğretmen, sahip olduğu bilgi verme ve sınıf yönetimi görevleri yerine ortamı düzenleme, rehber olma ve öğrenmeyi destekleme görevlerini gerçekleştirir. (Açıkgöz, 2003; Özkan, 2012). Bu yaklaşımda, öğrenme sorumluluğu büyük oranda öğrenciye ait olup öğrenme, öğrenenin kişisel yetenekleri ve deneyimlerinden ortaya çıkmaktadır. Öğrenme süreci keşfetme, sorgulama, argüman oluşturma ve ürün tasarlamayı kapsar. Öğrenen bu süreçte, etrafındaki çeşitli imkânlardan faydalanarak etkileşim yoluyla aktif bir rol üstlenir; soru sorar, veri toplar, analiz eder, başka öğrenen ve öğretmenlerle iletişime geçer, fikirlerini tartışmaya açar, sonuç çıkarır ve karar verir (Lucero, Valcke & Schellens, 2013; Minner, Levy & Century, 2010; Özkan, 2012). Bu yaklaşıma göre öğrenciyi başarıya taşıyacak önemli unsurlardan birisi öğrenci, öğretmen ve aile arasında kurulacak işbirliğidir (Baş & Beyhan, 2017; Çepni, Ayvacı & Bakırcı, 2012; Griffin & Steen, 2010). Öğrenci, öğretmen ve aile arasında kurulacak etkileşim, öğrenmeyi kolaylaştırmakta, öğrencinin akademik ve sosyal gelişimine olumlu yönde etki etmekte; bu iletişimdeki eksiklik veya problemler ise öğrenci davranışlarında olumsuzluklara sebep olabilmektedir (Christensone & Reschly, 2010; Griffin & Galassi, 2018; Park & Holloway, 2017). Eğitimin amaçlarına ulaşabilmek ve öğrenci davranışlarını olumlu yönde geliştirebilmek için öğretmen, öğrenci ve aile iletişimi ve rolü önemli ve gerekli bir etkidir (Avrupa Komisyonu, 2017; Yazıcı, Demirhan Serinken & Ağar, 2016).

İletişim, bir bireyin sahip olması gereken temel yaşam becerilerinden biri olup; etkili bir okul-aile iletişimi, öğrencinin akademik başarısını artırmanın ve öğrenci gelişimini iyileştirmenin bir yolu olarak tanımlanmaktadır (Bordalba & Bochaca, 2019; Hill & Chao, 2009; Jeynes, 2015; MEB, 2018). Okul aile iletişiminin amacı, aileler ile okul arasında bir köprü görevi görmek ve öğrencinin her açıdan gelişimine

katkı sağlamaktır (Griffin & Galassi, 2018; Park & Holloway, 2017; Yazıcı, Demirhan Serinken & Açar, 2016). Örneğin, sözel anlamda iyi olan öğrencinin bu yeteneği matematik dersinde kullanılabilir. Öğretmenin fark edemediği durumlarda öğrencinin bu yeteneğinin kullanılabilmesi için öğretmen, aile ile etkin bir iletişim kurmalıdır. Bir başka ifadeyle, bu yeteneğin fark edilebilmesi için öğretmenin ve evdeki ebeveynlerin öğrenciyi çok iyi tanımasını gerekmektedir. Dolayısıyla bu iletişim kuvvetli olduğunda öğrencinin ihtiyaçları ortaya çıkar ve öğrenci her anlamda gelişme sağlar (Peet, Prakke & Wolf, 2007). Nitekim alan yazında iletişimin, başarıyı teşvik eden en tutarlı strateji olduğu belirtilmiştir (Hill, Witherspoon & Bartz, 2018). Ancak alan yazında özellikle ergenlik döneminde ailenin eğitim sürecine daha az dâhil olduğu, ulaşım, uygun görüşme zamanı ve yoksulluk gibi nedenlerle okul-aile iletişiminin engellendiği belirtilmektedir (Griffin & Galassi, 2018). Ergenlik yılları, sosyal, duygusal ve biyolojik gelişimde önemli değişikliklerle karakterize edilen ve bu değişikliklerin genellikle akademik performansta düşüslere neden olabileceği bir dönemdir (Barber & Olsen, 2004; Şirin, 2020). Ayrıca ortaokul ergenleri, daha genç veya daha yaşlı akranları tarafından ele alınmayan zorluklarla karşı karşıya kalmaktadırlar (Griffin & Galassi, 2018). Bu dönemde okul-aile etkileşimi de karmaşıklaşmaktadır (Hill, Witherspoon & Bartz, 2018). Özellikle kısıtlı imkânlarla sahip yatılı okullarda öğrenim gören öğrenciler gibi dezavantajlı gruplarda okul-aile iletişimi daha da önemli bir konu haline gelmektedir (Daniel, 2016; Provasnik, KewalRamani, Coleman, Gilbertson, Herring & Xie, 2007). Yatılı okullarla ilgili yapılan bazı çalışmalarda öğrencilerin psikolojik rahatsızlıklarının fazla olması, motivasyon ve akademik başarılarının düşük olması, duyuşsal yönden eksik olmaları gibi çeşitli sorunlar yaşadıkları ve yaşanan eğitsel sorunların okul-aile iletişiminin eksikliğinden kaynaklanabileceği belirtilmektedir (Çangır, 2019; Demirel, 2013; İnal & Sadık, 2014; Schaverien, 2011; Yılmaz, 2012). Alan yazında da belirtildiği gibi tutum, özgüven ve motivasyon duyuşsal özellikler boyutunda ele alındığında bu çalışmanın konusu olan bu özellikler açısından okul-aile iletişimi önemli bir konu olarak düşünülmektedir.

Ailenin sosyoekonomik yapısı ve okula karşı geliştirdiği bakış açısı, çocuğun okula yönelik tutumlarına etki etmektedir (Çelebi & Çopur, 2019). Öğretmenle saygılı ve etkili bir iletişim kuran ailelerin çocukları okula yönelik olumlu tutumlar sergilerken, saygı duymayan ve etkisiz iletişim kuran ailelerin çocukları okula yönelik olumsuz tutuma sahip olmaktadır (Bayrakdar & Yiğit, 2006). Ailenin okula desteğinin ilk şartı okul-aile iletişimidir. Aile iletişimi ile ailenin okula karşı tutumu öğrenilebilir ve daha sonrasında olumsuz tutumların olumlu yönde oluşturulması sağlanabilir. Her alanda olduğu gibi fen alanında da öğrenci tutumunun aile iletişimi ile olumlu hale gelmesi sağlanabilir.

Lim-Soo Yin (2003) aile katılımı ile öğrencinin ailesinin maddi imkânları düşük olsa dahi başarı için adımlar attığını ve ders başarısını yükselttiğini belirtmektedir. Öğrencinin ayrıca ödevlerine özen gösterdiğini, derslerine karşı motivasyonunu ve disiplinini artırdığını, kendini daha yakından tanıma fırsatı

yakaladığını, bireysel eğitime daha nadir ihtiyaç duyduğunu, okul ile ev arasında bir bağlantı kurabildiğini ifade etmektedir. Dolayısıyla, okul-aile iletişimi sayesinde öğrencide istendik davranışların arttığı düşünülmektedir. Bir başka ifadeyle, etkin bir şekilde ortaya konan okul-aile iletişimi sayesinde ekonomik durumları çeşitli olan öğrenciler kendisini geliştirip anlamaya çabalayacaklar ve akademik anlamda kendilerini geliştirmek için çaba sarf edeceklerdir. Böylece, öğrenci tüm derslere ve okula karşı görevlerini yüksek motivasyon ile yerine getirebilecektir (Lou, 2007).

Aile iletişimi, öğrencilerin tavırlarını etkilemekte; sosyalleşmelerine, öğretmenleri ve arkadaşları ile ilişkilerine ayna tutmaktadır. Dolayısıyla, etkili okul-aile iletişimi ile öğrencilerin sosyalleşmesi ve bu sosyalleşmeden hareketle de onların özgüvenlerinin artması sağlanabilir. Ayrıca, okul-aile iletişimi ile öğrenciler kendi potansiyellerinin farkına varabilir, bu da onların özgüvenlerini artırabilir (Smith, Driessen, Sluiter & Slegers, 2007).

Bireyin gelişimi bir bütündür ve öğrencinin edindiği bir kazanım bireyin gelişiminde başka bir alanı etkileyebilecektir (MEB, 2018). Nitekim akademik ve sosyal öz-yeterlik, öğrenmeye içsel motivasyon gibi özellikler, öğrenciyi başarıya taşıyacak olan öğrenci özellikleri olarak ifade edilmektedir (Griffin & Galassi, 2010). Bu özellikler öğrenme verimliliğini etkilemekte ve okul-aile iletişiminden etkilenebilmektedir (Avrupa Komisyonu, 2017). Nitekim alan yazında ailelerin öğrencilerin öğrenim durumlarına ilgileri ve katılım sağlamaları ile okul-aile arasındaki işbirliğinin, öğrencilerin duyuşsal sorunlarını çözümlenmede, başarı seviyelerini yükseltmede, öğrenme verimliliğini artırmada önemli bir etki oluşturduğu belirtilmektedir (Bordalba & Bochaca, 2019; Park & Holloway, 2017). Özellikle kırsal okul ortamlarındaki öğrencilerin eğitsel yaşantılarındaki zorluklar okul-aile iletişim eksiklerinden kaynaklanabilmektedir (Çangır, 2019; Çiftçi & Cin, 2017; İnal & Sadık, 2014). Bu nedenle bu işbirliği ve etkileri her geçen gün daha da önemli bir konu haline gelmektedir (Griffin & Galassi, 2018; Powell, Son, File & San Juan, 2010). Alan yazında özellikle gelişim hızının yüksek olduğu ergenlik dönemi öğrencileri ve kırsal okul ortamlarında okul-aile iletişimine yönelik daha fazla çalışma yapmaya ihtiyaç olduğu dile getirilmektedir (Çangır, 2019; Griffin & Galassi, 2018).

Bu kapsamda özellikle okul-aile iletişiminin yetersiz olduğu yatılı bölge ortaokulu öğrenci ve öğretmenlerinin okul-aile iletişiminin katkılarına yönelik bakış açılarının incelenmesini amaçlayan bu çalışmanın, okul-aile iletişim durumlarının genelde tüm alanlarda ve özelde fen alanında başarı, motivasyon, tutum ve özgüven anlamında katkılarının tespitine ve değerlendirilmesine yönelik sonuçlar ortaya koyacak olması dolayısıyla alan yazın için önemli ve gerekli olduğu düşünülmektedir. Çocuğun eğitsel kimliğinin boyutlarını düşündüğümüzde akademik anlamda fen dersine karşı motive olması, fen derslerine karşı olumlu tutum geliştirmesi, fen derslerine yapabileceğine olan inancıyla özgüvene sahip olması, bunlara bağlı olarak fen başarısının artması ailenin rolüyle dolayısıyla aile ile kurulacak olan güçlü

iletişim ile ilişkili olabilir. Bu etkileşimden kaynaklı olarak bu konuların araştırılması ve katkılarının ortaya dökülmesi açısından bu çalışmanın gerçekleştirilmesi önemli bir konu olarak görülmektedir.

1.1. Araştırma Sorusu

Niğde ili Ulukışla ilçesindeki yatılı bölge ortaokulu öğrencilerinin ve öğretmenlerinin okul-aile iletişiminin katkılarına ilişkin bakış açıları nasıldır?

Alt problemler

- Yatılı bölge ortaokulu öğrencilerinin ve öğretmenlerinin okul-aile iletişiminin fen başarısına katkısına ilişkin düşünceleri nasıldır?
- Yatılı bölge ortaokulu öğrencilerinin ve öğretmenlerinin okul-aile iletişiminin fen motivasyonuna katkısına ilişkin düşünceleri nasıldır?
- Yatılı bölge ortaokulu öğrencilerinin ve öğretmenlerinin okul-aile iletişiminin fen tutumuna katkısına ilişkin düşünceleri nasıldır?
- Yatılı bölge ortaokulu öğrencilerinin ve öğretmenlerinin okul-aile iletişiminin fen özgüvenine katkısına ilişkin düşünceleri nasıldır?

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Yöntemi ve Deseni

Fenomenoloji, kişinin farkına vardığı fakat detaylı ve derinden bir fikre sahip olmadığı algılarının irdelendiği bir araştırma desendir (Yıldırım & Şimşek, 2013). Bu çalışmada öğrenci ve öğretmenlerin okul-aile iletişiminin katkıları ile ilgili yaşamış oldukları tecrübe ve deneyimlerine dayalı olarak ortaya çıkacak düşünce ve bakış açıları derinlemesine incelendiği için, yöntem olarak nitel araştırma yöntemi, desen olarak fenomenoloji kullanılmıştır.

2.2. Çalışma Grubu

Bu çalışmada araştırma amacına uygun olarak amaçlı örneklem türü kullanılmıştır. Amaçlı örnekleme öğrencilerin yatılı bölge ortaokulunda öğrenim görmesi ve öğretmenlerin yatılı bölge okulunda çalışması ölçüt olarak kullanılmıştır. Derinlemesine araştırmaya uygun olabilmesi amacıyla aşırı durum örnekleme için çalışma grubu okul-aile iletişim düzeyi yüksek ve düşük olan öğrenci ve öğretmenlerden oluşacak şekilde oluşturulmuştur. Ayrıca çalışma grubunda maksimum çeşitlik için çalışma grubu iki farklı şubeden, farklı cinsiyette, farklı başarı seviyesinde ve farklı sosyo-ekonomik düzeyde olan öğrenciler ile farklı branşlardan, farklı yaşlarda ve farklı aile iletişim düzeyine sahip öğretmenlerden seçilmiştir. Öğrenci ve öğretmenler okul-aile iletişim düzeyi açısından sınıflandırılırken, okul-aile iletişimi haftada 3'den az ise düşük, 3 ile 5 arası ise orta, 5'den fazla ise yüksek seviye olarak belirlenmiştir. Başarı düzeyi açısından öğrenciler sınıflandırılırken, yıl sonu başarı not ortalamaları 0-50 arasında ise düşük, 50-85 arasında ise orta

ve 85-100 arasında ise yüksek seviyede başarı düzeyi olarak değerlendirilmiştir. Ailelerin gelir düzeyi 0-2300 TL arası ise düşük, 2300-4500 arası ise orta, 4500 ve üst seviyede ise yüksek sosyo-ekonomik düzey olarak belirlenmiştir. Çalışma grubunda yer alan öğrenci ve öğretmenlerin demografik bilgileri Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların demografik bilgileri

Demografik Özellikler		Öğrenci		Öğretmen	
		N	%	N	%
Cinsiyet	Kadın	3	50	2	66,6
	Erkek	3	50	1	33,3
Okul-aile iletişim düzeyi	Düşük	2	33,3	1	33,3
	Orta	2	33,3	1	33,3
	Yüksek	2	33,3	1	33,3
Başarı düzeyi	Düşük	2	33,3	-	-
	Orta	2	33,3	-	-
	Yüksek	2	33,3	-	-
Sosyo ekonomik düzey	Düşük	2	33,3	-	-
	Orta	2	33,3	-	-
	Yüksek	2	33,3	-	-
Şube	A	3	50	-	-
	B	3	50	-	-
Branş	Matematik	-	-	1	33,3
	Bilişim	-	-	1	33,3
	Teknolojileri	-	-	-	-
	Sosyal Bilgiler	-	-	1	33,3
Yaş	20-25	-	-	1	33,3
	25-30	-	-	1	33,3
	30-35	-	-	1	33,3

2.3. Veri Toplama Aracı ve Veri Toplama Süreci

Bu çalışmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme, soruların sırasının önceden belirlendiği ancak araştırmacının isteği dâhilinde soruların sırasının değiştiği ve hatta yeni soruların eklenebildiği, araştırmacıya esneklik konusunda avantaj sağlayan bir görüşme çeşididir (Büyüköztürk, 2015). Araştırmacılar tarafından oluşturulan görüşme formu, iki fen eğitimi alan uzmanı, iki fen bilimleri öğretmeni, iki rehberlik öğretmeni ve bir Türkçe öğretmenin görüşüne sunulmuş, gelen dönütler doğrultusunda düzenlenmiştir. Görüşme formunda anlaşılmayabilecek ve derine inilmesi istenen sorular ek sorular ve sondalarla desteklenerek katılımcıların her soruya yanıt verebilmeleri sağlanmıştır. Ayrıca konu ile ilgili daha geniş ve derinlemesine bilgilerinin alınması amacıyla nasıl ve neden sorularına daha çok yer verilmiştir. Düzenlenen form kullanılarak iki öğrenci ve iki öğretmen ile soruların işlevselliğine ve anlaşılabilirliğine yönelik pilot görüşme yapılmıştır. Bu görüşmelerin sonuçları araştırma dışında tutularak gelen dönütler doğrultusunda veri toplama aracına son hali verilmiştir.

Hazırlanan görüşme formu kullanılarak katılımcıların görüşleri gönüllülük esasına dayalı olarak alınmıştır. Her bir görüşme yaklaşık 20 dakikada gerçekleştirilmiştir. Katılımcının izni dâhilinde görüşmeler ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınmıştır. Görüşmenin yazılı metni hazırlanarak katılımcılara onaylatılmış ve görüşleri teyit ettirilmiştir.

2.4. Geçerlik ve Güvenirlik

Nitel araştırmalarda çalışmanın niteliği artırmak için en sık kullanılan ölçütler inandırıcılık, aktarılabirlik, güvenilebilirlik ve onaylanabilirliktir (Arastaman, Öztürk Fidan & Fidan, 2018; Lincoln & Guba, 1986). Araştırmada inandırıcılığın sağlanması için, iyi bilinen bir araştırma yöntemi kullanılmış, deneyim ve yorumların farklı kaynaklardan doğrulanması için farklı katılımcı gruplardan veriler toplanmış, veriler farklı araştırmacılar tarafından incelenerek araştırmacıların algı ve yorumları karşılaştırılmış, veriler katılımcılardan gönüllülük esasına dayalı olarak toplanmış, katılımcılarla görüşmeler yapılmadan önce, görüşmenin gerçekleşeceği zamanın planlanması için iletişime geçilmiş, görüşmelerden önce katılımcılarla samimi bir ortamda sohbet ortamı kurulmuş ve katılımcılar rahatlatılmış, katılımcılara görüşmenin verilerinin sadece bu araştırma için kullanılacağı anlatılarak içtenlikle ve samimi bir şekilde cevap vermeleri sağlanmış, veriler katılımcılara teyit ettirilmiştir, verilere ilişkin yorumları derinleştirmek amacıyla araştırmacılar bir araya gelmiş, kod ve temalar araştırmacılar arasında uzlaşılarak oluşturulmuş, araştırmacılar kendileri/araştırma süreci/geliştirilen açıklamalar hakkında yansıtıcı yorumlamalarda bulunmuş, bulgular önceki araştırma bulgularıyla karşılaştırılmıştır. Araştırmacıların özgeçmişi, nitelikleri ve deneyimleri, kısaca inandırıcılık için önemli bir etken olan araştırmacı güvenilirliliği araştırmanın yürütülebilmesi için yeterli görülmektedir. Aktarılabirlik için katılımcıların farklı özelliklere sahip olmasına dikkat edilmiş ve görüşmeler sessiz ve sakin bir odada katılımcının rahat etmesini sağlayacak bir ortamda gerçekleştirilmiştir. Araştırmada örneklem seçimi, veri toplama aracının hazırlanması, veri toplama süreci ve veri analizi gibi çalışmanın her aşaması detaylı bir şekilde açıklanmıştır. Güvenilebilirlik için, belirlenen araştırma deseni dikkatlice izlenmiş, bulgular araştırmacılar arasında fikir birliğine varılarak oluşturulmuş, bulgular yorum yapmadan olduğu gibi sunulmuş, yorumlar sonuç ve tartışma kısmına bırakılmış, araştırma süreci iki fen eğitimi alan uzmanının kontrolünde gerçekleştirilmiştir. Onaylanabilirlik için araştırmacı çeşitlemesi yapılarak kişisel eğilimlerin önüne geçmeye çalışılmış, veriler katılımcılara onaylatılmış, araştırma verileri ve yorumları iki fen eğitimi alan uzmanının kontrolüne sunulmuştur.

2.5. Veri Analizi

Araştırmada verilerin daha detaylı incelenmesini sağlamak amacıyla veri analizinde içerik analizi kullanılmıştır. Analiz aşamaları şu şekildedir:

1- Veri analizinden önce görüşme esnasında alınan ses kayıtları birinci araştırmacı tarafından transkript edilmiştir. Örnek olarak;

Birinci Araştırmacı: İsim soy isim?

Katılımcı: H. E. ismim, soy ismim Ş

Birinci Araştırmacı: Kaç yaşındasın?

Katılımcı: 13 yaşındayım

Birinci Araştırmacı: Hangi okula gidiyorsun?

Katılımcı: X yatılı bölge ortaokuluna gidiyorum

Birinci Araştırmacı: Sınıf olarak?

Katılımcı: Yedinci sınıf.

2- Transkript baştan sona okunup kod oluşturulacak kısımların altı birinci araştırmacı tarafından çizilmiştir. Örnek olarak;

Birinci Araştırmacı: Okul aile iletişiminin fen başarınıza katkısı konusunda neler düşünüyorsunuz?

Katılımcı: Zaten okul ile ailem görüşüyorsa bütün derslerime katkısı olabilir zaten böyle bir katkı olduğunu da düşünmüyorum bu konuda haa eğer başarısızsam tabii ki yine o şekilde ailem üzerime düşebilir yani fen başarıyı geliştirebilirim.

3- Altı çizilen yerlerden kodlar listelenmiştir ve araştırmacılar kodlar üzerinde fikir birliğine varmıştır. Yukarıda altı çizilen kelimelerden hareketle okul-aile iletişiminin katkısına yönelik “fen başarısını artırır” kodu belirlenmiştir.

4- Kodlar bir araya getirilerek kategorilere ulaşılmıştır. Örneğin; “fen başarısını artırır” ve “fen başarısını etkilemeyebilir” kodları “Fen başarısına okul-aile iletişiminin katkısı” kategorisi altında incelenmiştir.

5- Kodlar birleştirilerek ulaşılan kategoriler şu şekildedir: “Fen başarısına okul-aile iletişimin katkısı”, “Fen motivasyonuna okul-aile iletişimin katkısı”, “Fen tutumuna okul-aile iletişimin katkısı”, “Fene yönelik özgüvenine okul-aile iletişimin katkısı”. Oluşturulan kodlar ve kategoriler araştırmacılar dışında alanında uzman bir fen eğitimcisi ve bir fen bilimleri öğretmeni tarafından kontrol edilmiş ve bazı dil bilgisi kuraları yönünden düzeltmelerle son halleri verilmiştir.

3. BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde yatılı bölge ortaokulu öğrencilerinin ve öğretmenlerinin okul-aile iletişiminin katkılarına ilişkin görüşleri sonucunda oluşturulan kodlar ve kategoriler ilgili tablolarda sunulmuş, her bir veri ayrıntılı bir şekilde tek tek incelenmiştir. Ayrıca analiz sonucunda ortaya çıkan kodlar direk alıntı cümleleri ile desteklenmiştir.

Fen başarısına okul-aile iletişiminin katkısı kategorisine ilişkin bulgular

Görüşmeler sırasında öğrencilere, fen başarısına okul-aile iletişiminin katkısı ile ilgili düşünceleri sorulmuştur. Öğrencilerin tecrübe ve deneyimlerine dayalı olarak dile getirdikleri düşünceleri dikkate alınarak oluşturulan kodlar ve kodların dağılımları Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Fen başarısına okul-aile iletişiminin katkısı kategorisine ait öğrenci görüşleri

Kodlar	Katılımcılar					
	Halil	Kardelen	Ezgi	İklima	Emirhan	Abbas
Fen başarısını artırır	+	+	+	+	+	
Fen başarısını etkilemeyebilir						+

Tablo 2’den görüldüğü üzere tüm katılımcılar okul-aile iletişiminin fen başarısına olumlu yönde katkı verdiğini düşünmektedirler. Katılımcılardan Halil görüşünü “...eğer başarısızsam tabii ki ailem üzerime düşebilir yani başarıyı geliştirebilirim” şeklindeki sözleriyle dile getirmiştir. Kardelen’in “iyi dinlememiz gerekiyor hocaları ... hocalarla birlikte fikirlerimizi paylaşarak soru sorarak falan fenin başarısının ilk adımını atmış oluyoruz” şeklindeki sözlerinden bu konuya yönelik görüşünü öğrenci-öğretmen iletişimi ile açıkladığı anlaşılmaktadır. İklima ise görüşünü “...başarıdan ben fene az ilgi duyuyum bu az ilgiyi hocalarım fark edip aileme iletişime geçerse fen başarımla artar” şeklinde açıklamış ve öğretmen-aile iletişiminin ders başarısına katkı sağladığını belirtmiştir. Okul-aile iletişiminin fen başarısını etkilemeyebileceği yönünde görüş belirten Abbas, bu düşüncesini ailenin derse olumsuz bakış açısı ile açıklamış ve görüşünü “bazı aileler feni boşver diyor bazı aileler feni çalış diyor bu durumda katkı olabilir veya olmayabilir” şeklinde dile getirmiştir.

Öğretmenlere, öğrencilerin fen başarılarına okul-aile iletişiminin katkısı sorulduğunda, hepsi bu iletişimin fen başarısına olumlu katkılar vereceğini belirtmişlerdir.

Fen başarısına okul-aile iletişiminin katkısı hakkında üç öğretmen de iletişimin fen başarısına olumlu katkısı olacağı yönünde görüş belirtmiştir. Bu katkıyı fen ile günlük yaşam arasındaki ilişkinin fen başarısını etkilemesi olarak değerlendiren Ünal Bey, “Yağmurun yağması topraktan meyve yetişmesi yani hayvanların bakımı olsun bunun gibi ağaçların bakımı olsun bir sürü özellikle bizim yöremizde de daha çok çocuklar köylerden geliyorlar. Burada bütün durumlar doğayla iç içe olduğu için fenle alakalı başarılı olduklarını düşünüyorlar. Ailenin de bunda katkısı olabilir.” şeklinde açıklama yapmıştır. Neşe Hanım bu konudaki düşüncelerini “...sadece fen derslerinde değil bütün derslerde aile ile iletişim halinde olup öğrencinin ne halde olduğunu öğrencinin takıldığı yerleri ailelerle görüşmek öğrencinin başarısını artırır. ” şeklinde açıklarken, Nur Hanım, öğretmenin öğrencinin aile yaşantısı hakkında bilgi sahibi olmasının ve ailenin ders içeriği hakkındaki bilgilendirilmesinin fen başarısına katkıda bulunduğunu savunmuştur ve bu savunmasını “Bütün derslerde olduğu gibi fen başarısında da aile iletişiminin etkisi büyüktür. Çocuğun ailesinin durumunu gözlemlemek sadece fen başarısı için değil, bütün akademik başarı için önemli bence. Şimdi birçok aile fen dersinin içeriğini bile bilmiyor. Aile ile kurulan iletişimde bunu anlatmak oldukça önemli” şeklinde ifade etmiştir.

Fen motivasyonuna okul-aile iletişiminin katkısı kategorisine ilişkin bulgular

Görüşmeler sırasında öğrencilere, fen motivasyonuna okul-aile iletişiminin katkısı ile ilgili düşünceleri sorulmuştur. Öğrencilerin bu konudaki düşünceleri dikkate alınarak oluşturulan kodlar ve dağılımları Tablo 3’de sunulmuştur.

Tablo 3. Fen motivasyonuna okul-aile iletişiminin katkısı kategorisine ait öğrenci görüşleri

Kodlar	Katılımcılar					
	Halil	Kardelen	Ezgi	İklima	Emirhan	Abbas
Etkilemez	+					
Arttırır		+	+		+	+
Azaltır				+		

Okul-aile iletişiminin öğrencinin motivasyonuna katkısının olmadığını düşünen Halil “..bana göre motivasyonda bir değişiklik olmaz aile ile iletişim olduğunda...” şeklinde görüş belirtmiştir. Okul-aile iletişiminin öğrenciyi motive ettiğini düşünen Kardelen, “...bizim motive ederler bize yardımcı olurlar bir yönden aslında konuşurlar ...” cümlesiyle görüşünü belirtmiştir. Akademik başarısının düşük olması durumunda kurulacak okul-aile iletişiminin motivasyonunu olumsuz yönde etkilediğini düşünen İklima bu görüşünü, “Ben fende başarısızım diyelim, hocalarım aileme bunu haber verirse motivasyonum 50 ise 0 a düşer çünkü tu ailem bana böyle çalış deyince, içimden gelmediği sürece hiç ilgim çoğalmaz” şeklinde açıklamıştır. İklima'nın aksi yönünde görüş bildiren Abbas motivasyonunun arttığını “Tu ailemiz hocalarımızla konuşuyorlar ve hangi derslerin düşük olduğunu öğreniyorlar ve üstüne bastırıyorlar çünkü iletişim, ailenin üstüne daha çok odaklanması motivasyonunu olmamı sağlıyor” cümleleriyle açıklamıştır.

Fen motivasyonuna okul-aile iletişiminin katkısı olduğunu düşünen öğretmen Neşe Hanım, “Eğer aile fene karşı çocuğu isteklendiriyorsa, güzel bir ders olduğunu söylüyorsa, ilerde hayatında ne gibi faydaları olabileceğinden bahsediyorsa ya da günlük hayatta bunu çocuğuna gösteriyorsa, çocuk o derse daha çok ilgi duyacaktır. Dolayısıyla da derste başarı ve motivasyonu artacaktır. Öte yandan, aile dersin zor olduğundan bahsediyorsa, çocukta da bir önyargı olacağı için başarı ve motivasyonu düşecektir.” cümlesiyle görüşünü açıklamıştır. Ünal Bey de benzer şekilde aile yaşantısının öğrenci motivasyonuna katkı sağladığını düşünmektedir ve bu düşüncesini “...motivasyon olarak, çocuk doğada ve ailede gördüğü bir şeyi okulda gördüğü zaman ne yapar ... çok başarılı olur bence eğitime katkısı vardır” cümlesiyle açıklamıştır. Nur Hanım da benzer yöndeki görüşünü, “Aile oldukça önemli. Fende deney yapmak değil, toprağa bir şey ekmek, , saksıya çiçek ekmek bile motivasyonu etkiler ve önyargıları kırar” sözleriyle dile getirmiştir.

Fen tutumuna okul-aile iletişiminin katkısı kategorisine ilişkin bulgular

Görüşmeler sırasında, üçüncü olarak, öğrencilere, fene yönelik tutumlarına okul-aile iletişiminin katkısı ile ilgili düşünceleri sorulmuştur. Öğrencilerin bu konudaki düşünceleri dikkate alınarak oluşturulan kodlar Tablo 4’de verilmiştir.

Tablo 4. Fene yönelik tutuma okul-aile iletişiminin katkısı kategorisine ait öğrenci görüşleri

Kodlar	Katılımcılar					
	Halil	Kardelen	Ezgi	İklima	Emirhan	Abbas
Arttırır	+	+	+	+	+	+
Olumsuz etkiler				+		+
Etkilemez	+					

Tablo 4'den de görüleceği üzere Halil dışındaki diğer katılımcılar fene yönelik tutumun aile iletişiminden etkilendiğini belirtmişlerdir. Kardelen, “*değiştirir aslında fen tutumunu değiştirir. Öğretmen bana ilgi gösterir, o konuya ilgi gösterir, o konuyu anlamamı sağlayabilir...*” şeklinde görüş bildirmiştir. Fen tutumunu feni sevmek olarak ifade eden ve tutumunun iletişimden olumlu yönde katkı sağlayabileceğini belirten Emirhan ise “*Fen tutumu... feni seviyorum. Tabii ki artırıyor ailem ve öğretmenlerim olunca benimde daha da yapasım geliyor*” sözleriyle düşüncesini dile getirmiştir. Ailenin fen tutumunu olumsuz yönde etkileyebileceğini düşünen İklima görüşünü “*Şimdi şöyle benim ailem feni seviyordur veya sevmiyordur, çocuk onları görünce fen çok korkunç der ve sevgisi azalır*” şeklinde açıklamıştır. Okul-aile iletişiminin fene yönelik tutumunu etkilemediğini düşünen Halil bu düşüncesini “*sevmemek de bir tutumdur. Değişiklik olacağını zannetmiyorum... eğer sevmiyorsak dersi aile ile iletişim kursalar bile yine sevmiyoruzdur sevemeyiz yani*” şeklinde açıklamıştır.

Öğretmenler öğrencilerin fene yönelik tutumlarının okul-aile iletişiminin olumlu yönde katkı sağlayabileceğini belirtmişlerdir. Örneğin, Neşe Hanım, “*yani olumlu yönde eleştiriler yaparsa çocuk bunu olumlu görecektir... yani fene karşı tutumunu aile iletişimi bir bakıma belirliyor diyebiliyoruz o zaman*” şeklinde açıklamada bulunmuştur. Benzer şekilde, Nur Hanım “*Bazı öğrencilerin belirli tutumu var sayısal derslerde, önyargılı tutumları oluyor, okulla beraber aile ile güçlü iletişim kurulursa önyargularını aşabilirler*” sözleriyle ifade etmiştir.

Fene yönelik özgüvene okul-aile iletişiminin katkısı kategorisine ilişkin bulgular

Görüşmeler sırasında öğrencilere, fenle ilgili özgüvenlerine okul-aile iletişiminin katkısı ile ilgili düşünceleri sorulmuştur. Öğrencilerin bu konudaki düşünceleri dikkate alınarak oluşturulan kodlar ve dağılımları Tablo 5’de gösterilmiştir.

Tablo 5. Fene yönelik Özgüvene Okul-Aile İletişiminin Katkısı Kategorisine Ait Öğrenci Görüşleri

Kodlar	Katılımcılar					
	Halil	Kardelen	Ezgi	İklima	Emirhan	Abbas
Arttırır		+	+		+	+
Azaltır				+		
Etkilemez	+					

Tablo 5 incelendiğinde, aile iletişiminin fene yönelik özgüvenini artırdığını düşünen dört katılımcı olduğu görülmektedir. Örneğin, Emirhan “*Okula gelebiliyor, telefonla görüşebiliyor, yetkili öğretmenlerimle, olumlu yönde oluyor bana özgüven veriyor*” ve “*ailem, öğretmenlerim iletişime geçerek bilgiler veriyorlar. Ailem de o bilgileri bana verince, bende seviyorum, bir nevi daha da iyi yapıp ailemi daha çok sevindirmek istediğimden daha çok istiyorum.*” ifadelerini dile getirmiştir. Bu konuda farklı düşünen İklima ise “*yani işte ödevimi yapmayı unutursam çok tekrar ederse bununla ilgili hocalarım ailemle iletişime geçerse bu özgüven beni negatif anlamda çok kötü etkiler*” şeklindeki görüşüyle, eksik yönleri ile ilgili kurulacak iletişimin özgüvenini azalttığını belirtmiştir. Okul-aile iletişiminin özgüveni etkilemediğini düşünen Halil ise düşüncesini “*bunda da pek düşünmüyorum zaten özgüven insanın*

kendinde var olan bir şey zaten bunla da ilgili değişeceğini düşünmüyorum.” şeklinde açıklamıştır. Abbas da benzer şekilde *“iyi etkiler çünkü özgüveni artırmasını sağlarlar”* sözleriyle ifade etmiştir.

Öğretmenler öğrencilerin fene yönelik özgüvenlerine okul-aile iletişiminin katkı sağladığını belirtmişlerdir. Örneğin, Neşe Hanım, *“Feni yapabileceğine çocuğu yüreklendirirse, çocuk en azından yapabileceğini düşünür. Bu amaçla, okulla ailenin iletişim içerisinde olması gerekir. Yani veli çocuğunu yüreklendirmesi gerektiğini bilemeyebilir, dersi kendisi zor görüyor olabilir. Okulla iletişim halinde olursa, en basitinden mesela rehber öğretmenimiz bile bunu velilere iletir, yani çocuğuna nasıl davranması gerektiğini”* şeklindeki açıklamasıyla okul aile iletişiminin öğrencinin özgüvenine katkısını vurgulamıştır.

4. SONUÇ ve TARTIŞMA

Araştırma sonuçlarına göre öğrenciler, okul-aile iletişiminin fen başarısına katkı sağlayabileceğini düşünmektedirler. Katılımcı öğrencilerden bir kişi ise ailenin olumsuz bakış açıları nedeniyle bu etkinin değişebileceğini düşünmektedir. Öğrenciler arasındaki görüş farklılıkları, öğrencilerin sosyo-ekonomik düzeyi, aile iletişim düzeyi ve başarı gibi durumlarının farklı olmasından kaynaklı olabilir. Öğretmenler ise bu konuda fenin günlük yaşamla ilişkisi, öğrenci hakkında bilgi paylaşımı, aile yaşantısının öğrenilmesi ve ailenin bilinçlendirilmesi gibi nedenlerle bu etkileşimin öğrencinin fen başarısını olumlu yönde etkileyeceğini düşünmektedirler. Yapılandırmacı yaklaşım öğrencinin başarısını artırmak için öğrenci, öğretmen ve aile arasında kurulacak işbirliğine vurgu yapar (Baş & Beyhan, 2017; Çepni, Ayvacı & Bakırcı, 2012; Griffin & Steen, 2010). Buradan hareketle, yapılandırmacı öğrenme yaklaşımını kendisine felsefe edinmiş okul ve öğretmenlerin okul-aile iletişimine de bu yaklaşımının özellikleri açısından yaklaşmasıyla öğrencilerinin akademik performanslarında önemli gelişmeler sağlayabilecekleri düşünülmektedir. Okulun eğitim konusunda birliktelik sağlaması gereken temel kurumlardan biri aile olduğu için; okul sisteme yenilikler getirirken, eğitim için ihtiyaç ve beklentileri paylaşırken aileleri bilinçlendirme, onların desteklerini alma ve okul-aile işbirliği amacıyla bir araya gelme gibi çalışmalar yapılmaktadır (Binicioğlu, 2010). Alan yazında velilerin öğrencilerin öğrenim durumlarına ilgileri ve katılım sağlamalarının onların yeteneklerini tamamıyla ortaya çıkarmalarında önemli bir etki oluşturduğu da belirtilmektedir (Daniel, 2016; Park & Holloway, 2017). Bununla ilgili eğitim bilimleri alanında son yıllarda yapılan çalışmalar da göstermiştir ki ailesinin katılım gösterdiği ve okulla iş birliği içinde olduğu çocukların başarıları bu ilişki ile orantılı bir şekilde artış göstermektedir (Bordalba & Bochaca, 2019; Daniel, 2016; Jeynes, 2015). Yapılan araştırmalarda okul, öğretmen ve öğrencinin işbirliği halinde olduğu okullarda olumsuz davranışların ortaya çıkmasının engellendiği, öğrencinin kendisini daha iyi ve mutlu hissettiği, tüm bu pozitif gelişmelerin sonunda öğrencinin okul başarısında artış gözlemlendiği belirtilmektedir (Şişman & Turan, 2004; Yıldırım & Dönmez, 2008). Tüm bunlardan hareketle, bu çalışmadan ulaşılan sonuçlara göre, akademik başarının artmasında, okul-aile iletişiminin katkısının önemli olduğu ifade edilebilir.

Katılımcı görüşleri incelendiğinde öğrencilerin, öğrenci-öğretmen-aile arasında kurulacak iletişimin motivasyonlarını olumlu yönde katkı sağlayabileceklerini düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır. Pozitif yönlü iletişimin öğrenci motivasyonunu artırdığı yönündeki alan yazın verileri bu görüşü destekler niteliktedir (Çalışkan & Ayık, 2015; Çankır & Nayır, 2017; Özgan & Aydın, 2010). Okul-aile iletişimi öğrencinin olumlu kişilik yapısına bürünmesini sağlamak ve öğrenme açısından onun daha istekli davranmasına yol açmaktadır (Şişman & Turan, 2004). Öğretmenler okul-aile iletişiminin öğrenci açısından çok etkili bir motivasyon kaynağı olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir. Alan yazında öğretmenlerin okul-aile iletişiminin öğrencilerin bilişsel ve duyuşsal gelişimine katkı sağladığı yönünde görüş belirttiği ifade edilmektedir (Akbaşlı & Diş, 2019). Prakke & Peet (2008) de gerçekleştirdikleri çalışmada, okul yönetiminin ve öğretmenlerin aile iletişimini artırmalarının, öğrencilerin duyuşsal, sosyal ve ders başarıları anlamında gelişme sağlayacağını belirtmişlerdir. Araştırma sonuçlarının bu yönüyle, alan yazındaki açıklamalarla uyum içerisinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ebeveynler ve eğitimciler, öğrencilere daha elverişli bir ortam hazırlayabilmek amacıyla birlikte emek sarf etmelidirler. Öğrencinin evdeki ilk öğrenme ortamları, okuldaki öğrenme isteklerini destekler ve bu durum öğretmenin etkili bir sınıf ortamı oluşturma ihtimalini artırır (Akbaşlı & Diş, 2019; Schaverien, 2011). Bu sebeple özellikle öğrenci velilerinin öğrenciler ile yeterince ilgilenmediği ve iletişimlerinin yetersiz olduğu yatılı okullarda okul-aile aile işbirliğinin sağlanması ve etkili iletişimin kurulması oldukça önemlidir (Demirel, 2013).

Araştırmada yer alan öğrencilerin çoğunluğu tutumlarına okul-aile iletişiminin olumlu yönde katkı sağladığını düşünmektedirler. Öğretmenlerin tamamı ise okul-aile iletişiminin öğrencilerin fen tutumuna olumlu katkısı olacağını düşünmektedirler. Alan yazındaki verilerde de öğretmenler okul-aile iletişimin öğrencilerin tutumunu olumlu yönde etkilediği yönünde görüş belirttikleri görülmektedir. Örneğin, Harrison (2003)'a göre, anne baba, sosyal çevre, okul, öğretmen ve arkadaşlar bir bütünün elemanlarıdır. Bu bütünlük sağlandığı takdirde öğrenciler olumlu tutum sergileyebilir ve daha özgür hareket etme imkânı bulabilirler. Bir diğer örnek olarak, Adams, Womack, Shatzer & Caldarella, (2010), öğretmenlerin okuldan eve düzenli notlar göndermeleri sayesinde, öğrencilerin tutumlarının arttığını tespit etmişlerdir. Ayrıca, gönderilen notlar öğrenci ve ebeveynlerinin sosyal becerilerinin artmasını sağlamıştır. Öte yandan, öğrencilerin ebeveynlerinin olumsuz tutumları, ilgisiz oluşu, baskı oluşturmaları, sevgisiz tavırları, veya haddinden fazla ilgisi gibi durumlar öğrencinin ders çalışmaya karşı isteksiz olmasına sebep olmaktadır (Küçükahmet, 2001). Buradan hareketle, öğrencilerin fene ve fen öğretmenine yönelik tutumlarının artması için ailelerin bu tür davranışlardan uzaklaşması gerekmektedir. Çalışmada bazı öğrencilerin ailelerinin okul ve derslere karşı olumsuz tutumlarının okulla aile arasındaki iletişimi güçleştirdiği sonucuna ulaşılmıştır. İletişim etkili kurulmadığı için, öğrenci bu durumdan olumsuz etkilenmekte, onun da tutumu negatif olabilmektedir. (Binicioğlu, 2010; Genç Kumtepe, Gültekin & Dinç, 2009). Öğrenmenin ilk adımı ailede

atılmaktadır ve ailenin tutumu öğrencinin okula yönelik tutumunu etkilemektedir (Çelebi & Çopur, 2019). Buradan hareketle yatılı okullarda okuyan öğrencilerin akademik anlamda daha üstün performansa (başarı, pozitif tutum, yüksek motivasyon vs.) sahip olabilmeleri için okul-aile iletişimine daha fazla ihtiyaç duyacakları düşünülmektedir.

Fenle ilgili özgüveni feni yapabileceğine inanmak ve kendine güvenmek olarak değerlendiren öğrenciler, bu özelliklerinin okul-aile iletişiminden etkilenmesi konusunda farklı görüşlere sahiptirler. Öğrencilerin çoğunluğu aile-okul arasındaki iletişimin özgüvenlerini olumlu yönde etkilediğini düşünmektedir. Bu iletişimin özgüvenlerine olumsuz etki edebileceğini ve etkilemeyeceğini düşünen birer öğrenci bulunmaktadır. Olumsuz etki düşüncesine sahip olan katılımcı bu durumu iletişim konusu ile ilişkilendirirken, etki etmeyeceğini düşünen katılımcı görüşünü özgüvenin değişmeyen bir unsur olmasına dayandırmaktadır. Öğretmenler ise öğrencilerin fene yönelik özgüvenlerinin okul-aile iletişimden etkilendiği yönünde hemfikirlerdir. Öğretmenler bu görüşlerinin gerekçesini öğrenci-aile ilişkisi ve özgüven-akademik başarı ilişkisine dayandırarak açıklamışlardır. Alan yazın verileri de aile uyumunun öğrencilerin özgüvenlerini etkileyen bir faktör olduğunu (Soner, 2000), öğretmenlerin, okul-aile iletişiminin çocuğun başarısının ve özgüveninin artışına, yanlış davranışların düzelmesine katkısı olduğu ve çocuğun başıboşluk duygusu yaşamamasını sağladığı konularında hemfikir olduğunu ortaya koymaktadır (Binicioğlu, 2010). Powell, Son, File & San Juan (2010) da gerçekleştirdikleri çalışmada okul-aile işbirliği sonucunda öğrencilerin becerilerinin pozitif yönde etkilendiği sonucuna ulaşmışlardır. Okul-aile iletişimi öğrencilerde olumlu davranış değişikliklerinin oluşturulmasında önemli katkılar sağlamaktadır (Bordalba & Bochaca, 2019; Daniel, 2016; Griffin & Galassi, 2018). Buradan hareketle yatılı okullarda artan okul-aile iletişiminin öğrencilerin öz güvenlerini ve fen becerilerini artırması beklenmektedir.

Sonuç olarak, okul aile iletişimi yapılandırmacı yaklaşımın esaslarına uygun olarak yapıldığı takdirde öğrencinin bilişsel ve duyuşsal özelliklerinin gelişmesine katkı sunacaktır. İlave olarak, bu çalışmada incelenmeyen öğrencilerin psikomotor özelliklerinin gelişmesine de katkı vereceği düşünülmektedir. Bu sebeple okul aile iletişiminin önemine vurgu yapan aşağıdaki öneriler dikkate alınmalıdır.

Okul-aile iletişimi bireyin fiziksel, duygusal, zihinsel ve sosyal gelişiminin önemli bir parçasını oluşturmakta, eğitimin niteliğini belirleyen öğrenci özelliklerini yakından etkilemektedir. Bu nedenle etkili bir okul-aile iletişimi eğitim verimliliğinin artırılmasına katkıda bulunacaktır. Etkili bir okul-aile iletişimi için öğretmenlerin ve ailelerin hiçbir şeyin çocuklardan değerli olmadığını farkına varmaları bu konuda üstüne düşeni yapmaları önerilir. Okul idarecilerinin aile iletişim konusunda öğretmeni desteklemesi gerektiğinden, öğretmen veli ve öğrenci arasında bu iletişimi gerçekleştirdiği ve desteklediği etkinliklerle köprü olmaları önerilir. Bu konuda gerek finansal gerek izin anlamında gerek uygulama anlamında öğretmenlere ve ailelere yapıcı rolde olmaları önerilir. Araştırmacılara katılımcı yönünden daha çeşitli katılımcılar ile çalışılması böylece daha çok ve çeşitli verilerin ortaya çıkması ve bu konunun çeşitli yönlerden değerlendirmeleri

önerilir. Araştırma konusunun daha derinlemesine incelenmesi açısından bu araştırmanın ailelerle de gerçekleştirilmesi önerilir.

KAYNAKÇA

- Açıkgöz, K. Ü. (2003). *Aktif öğrenme*. Eğitim Dünyası Yayınları.
- Adams, M. B., Womack, S. A., Shatzer, R. H. & Caldarella, P. (2010). Parent involvement in school-wide social skills instruction: perceptions of a home note program. *Education*, 13 (3), 513-528.
- Amineh, R.J. & Asl H.D. (2015) Review of constructivism and social constructivism. *Journal of Social Sciences, Literature and Languages*, 1 (1), 9-16.
- Arastaman, G., Fidan, İ. Ö., & Fidan, T. (2018). Nitel araştırmada geçerlik ve güvenilirlik: Kuramsal bir inceleme. *Yüzyüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 37-75.
- Avrupa Komisyonu (2017). *European Commission Directorate-General for Education, Youth, Sport and Culture Education and Training Monitor*, Publications Office of the European Union, Luxembourg.
- Barber, B. K., & Olsen, J. A. (2004). Assessing the transitions to middle and high school. *Journal of Adolescent Research*, 19(1), 3-30.
- Bayrakdar, M. & Yiğit, B. (2006). *Okul-çevre ilişkileri* (1.bs.). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Binicioğlu, G. (2010). *İlköğretimde okul-aile iletişim etkinlikleri: Öğretmen ve veli görüşleri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Bordalba, M. M & Bochaca, J. G. (2019). Digital media for family-school communication? Parents' and teachers' beliefs. *Computers & Education*, 132, 44-62.
- Büyüköztürk, Ş (2015). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*, Pegem Akademi, Ankara.
- Christensone, S. L. & Reschly, A. L. (2010). *Handbook of School-Family Partnerships*, New York and London: Routledge.
- Çangır, E. (2019). *Yatılı Bölge Ortaokullarının Sorunları Ve Çözüm Önerileri*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kastamonu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kastamonu.
- Çelebi, M & Çopur K.D. (2019). Öğrencilerin Okula Yönelik Tutumları ile Ailenin Sosyoekonomik Yapısı Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi: Niğde İli Örneği. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 13 (19), 786-814.
- Çepni, S., Ayyacı, H. Ş. & Bakırcı, H. (2012). Veli rehber materyalinin yapılandırmacı yaklaşım içinde fen ve teknoloji öğretimine etkileri üzerine bir ön çalışma. *Milli Eğitim*, 41 (195), 131-145.
- Çınkır, Ş., & Nayır, F. (2017). Okul aile işbirliği standartlarına ilişkin veli görüşlerinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32(1), 245-264.
- Çiftçi, Ş. K. & Cin, F. M. (2017). What matters for rural teachers and communities? educational challenges in rural Turkey. *Compare: A Journal of Comparative and International Education*. doi: 10.1080/03057925.2017.1340150.
- Daniel, G. R. (2016). Parents' experiences of teacher outreach in the early years of schooling. *Asia Pacific Journal of Education*, 36 (4), 559-569.
- Demirel, N. (2013). *Yatılı İlköğretim Bölge Okullarının sorunları ve çözümlerine ilişkin yöneticilerin, öğretmenlerin, öğrencilerin ve velilerin görüşleri: bir durum çalışması*. (Yüksek lisans tezi). Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antalya.
- Fosnot, C. D. (2013). *Constructivism: Theory, perspectives, and practice*. Teachers College Press: New York.
- Genç Kumtepe, E., Gültekin, M., & Dinç, B. (2009). Eportfolio system for preservice distance teacher education program: An alternative assessment story, from boxes through Containers. In *23rd ICDE World Conference on Open Learning and Distance Education*, Maastricht, Holland.
- Griffin, D. & Galassi, J. P. (2018). Parent perceptions of barriers to academic success in a rural middle school, *Professional School Counseling*, 14(1), 87-100.
- Griffin, D., & Steen, S. (2010). School-family-community partnerships: Applying Epstein's theory of the six types of involvement to school counselor practice. *Professional School Counseling*, 13(4).
- Harrison, S. (2003). *Mutlu Çocuk*. (Çeviren, Murat Sağlam) 1.Basım, Dharma Yayınları: İstanbul.

- Hill, N. E., & Chao, R. K. (Eds.). (2009). *Families, schools, and the adolescent: Connecting research, policy, and practice*. Teachers College Press.
- Hill, N. E., Witherspoon, D. P., & Bartz, D. (2018). Parental involvement in education during middle school: Perspectives of ethnically diverse parents, teachers, and students. *The Journal of Educational Research, 111*(1), 12-27.
- İnal, U & Sadık, F. (2014). Yatılı İlköğretim Bölge Okullarının Okul Yaşam Kalitesine İlişkin Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 43, 2*, 169-194.
- Jeynes W. (2015). A meta-analysis: The relationship between father involvement and student academic achievement, *Urban Education, 50* (4), 387-423.
- Kalina, C., & Powell, K. C. (2009). Cognitive and social constructivism: Developing tools for an effective classroom. *Education, 130*(2), 241-250.
- Küçükahmet, L. (2001). *Öğretim İlke ve Yöntemleri*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Lim Soo-Yin, (2003), *Parents Involvement in Education*. In: G. Olsen and M.L. Fuller, Editors, *Home-School Relations*, Allyn and Bacon, Baston, 2003, pp. 134-158.
- Lincoln, Y. S., & Guba, E. G. (1985). *Naturalistic inquiry*. Newbury Park, CA: Sage Publications.
- Lou, G. (2007). *The role of the school social worker in family involvement as identified by family specialists and parents in selected title 1 schools in north east independent school district in san antonio, texas*. Canada: (Doktora Tezi), 2007.
- Lucero, M., Valcke, M., & Schellens, T. (2013). Teachers' beliefs and self-reported use of inquiry in science education in public primary schools. *International Journal of Science Education, 35*(8), 1407-1423.
- MEB (2018). *Millî Eğitim Bakanlığı Faaliyet Raporu (2018)*, (Erişim: 09.03.2019).
- Minner, D. D., Levy, A. J., & Century, J. (2010). Inquiry-based science instruction—what is it and does it matter? Results from a research synthesis years 1984 to 2002. *Journal of Research in Science Teaching: The Official Journal of the National Association for Research in Science Teaching, 47*(4), 474-496.
- Özgan, H. & Aydın, Z. (2010). Okul-Aile İşbirliğine İlişkin Yönetici, Öğretmen ve Veli Görüşleri”, 9. *Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu* (20 -22 Mayıs 2010), Elazığ, 2010, s. 802-811.
- Özkan, H. H. (2012). Yapılandırmacı Odaklı Öğretim Tasarımı Modeli Örneği. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 15* (28), 47-66.
- Park, S. & Holloway S.D. (2017). The effects of school-based parental involvement on academic achievement at the child and elementary school level: A longitudinal study, *The Journal of Educational Research, 110* (1) 1-16.
- Perkins, D. (1999). The many faces of constructivism. *Educational leadership, 57*(3), 6-11.
- Powell, D. R., Son, S. H. C., File, N., & San Juan, R. R. (2010). Parent–school relationships and children's academic and social outcomes in public school pre-kindergarten. *Journal of school psychology, 48*(4), 269-292.
- Prakke, B., & Peet, A. V. (2008). Eindrapportage parent-teacher stress onderzoek. KG Publicate nr-21. *Hogeschool Utrecht*.
- Prakke, B., Peet, A. V. & Wolf, K. V. (2007). Challenging parents, teacher occupational stress and health in dutch primary schools. *International Journal About Parents In Education, 1* (0), 36-44.
- Provasnik, S., KewalRamani, A., Coleman, M. M., Gilbertson, L., Herring, W., & Xie, Q. (2007). *Status of education in rural America*. US Department of Education, National Center for Education Statistics, Institute of Education Sciences. Washington.
- Schaverien, J. (2011). Boarding school syndrome: Broken attachments a hidden trauma. *British Journal of Psychotherapy, 27*(2), 138-155.
- Sjøberg, S. (2010). Constructivism and learning. In P. Peterson, E. Baker & B. McGaw (Eds.), *International Encyclopaedia of Education* (Vol. 5, pp. 485-490). Oxford UK: Elsevier. doi:10.1016/B978-0-08-044894-7.00467-X.
- Soner, O. (2000). Aile uyumu, öğrenci özgüveni ve akademik başarı arasındaki ilişkiler. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi* Yıl: 2000. Sayı 12, Sayfa : 249-260.

-
- Smith, F., Driessen, G., Sluiter, R. & Slegers, P. (2007). Types of parents and school strategies aimed at the creation of effective partnerships. *International Journal About Parents In Education*, 1 (0), 45-52.
- Şirin, S. (2020). *Yetişin Gençler Ergenlikten Yetişkinliğe Geçiş Kılavuzu*. Doğan Kitap: İstanbul.
- Şişman, M. & Turan, S. (2004). Eğitim ve okul yönetimi. *Eğitim ve okul yöneticiliği el kitabı*, (s 99146).
- Tan, C., C. S. K. Chua, & O. Goh. 2015. "Rethinking the Framework for 21st-Century Education: Toward a Communitarian Conception." *The Educational Forum* 79 (3): 307–320.
- Yazıcı, L. Demirhan Sereinken, N. & Açar, M. (2016). Eğitimde yenilikçi bir uygulamanın değerlendirilmesi: Açık okul. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9 (43), 1558-1564.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Genişletilmiş 9. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Yıldırım, M. C., & Dönmez, B. (2008). Yapılandırmacı Öğrenme Yaklaşımı Uygulamalarının Sınıf Yönetimine Etkileri Üzerine Bir Çalışma. *İlköğretim Online*, 7(3).
- Yılmaz, A. (2012). Yatılı İlköğretim Bölge Okulları sorunlarının öğrenci algılarına göre değerlendirilmesi. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 11(3):659 -679.